

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie A.K. oskarżonego o czyn z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i innych
na skutek wniosku obrońcy o wyłączenie sędzi X.Y. – delegowanej przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków w Sądzie Okręgowym w Łodzi od orzekania w sprawie o sygn. V Ka 67/21,
po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 4 października 2023 r.

- 1. podejmuje zawieszone postępowanie;**
- 2. stwierdza swoją niewłaściwość i wniosek zgodnie z właściwością przekazuje do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.**

UZASADNIENIE

W czasie rozprawy apelacyjnej w dniu 22 kwietnia 2022 r. obrońca oskarżonego A. K. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. złożył wniosek o wyłączenie ze składu orzekającego sprawy toczącej się przed Sądem Okręgowym w Łodzi V Wydział Karny Odwoławczy pod sygn. akt V Ka 67/21 sędziego Sądu Rejonowego X.Y. delegowanej do Sądu Okręgowego w Łodzi. W uzasadnieniu wniosku obrońca wskazał, że „z uwagi na fakt, iż sprawa ma być rozpoznana przez sędziego delegowanego do orzekania w sądzie wyższej instancji, jak również mając na względzie zawisłość przed Trybunałem Konstytucyjnym sprawy za sygn. SK 32/21 w zakresie zbadania zgodności z Konstytucją art. 77 § 1 prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 45 ust. 1 i 2, art. 10 ust. 2 i art. 144 ust. 3 pkt 17

Konstytucji RP, zachodzą uzasadnione wątpliwości [...] na podniesionym stanowisku Rzecznika Praw Obywatelskich przedstawionym w w/w sprawie zawisłej przed TK, a dotyczących trybu, sposobu oraz charakteru aktu delegacji sędziego do orzekania w sądzie wyższej instancji przez uprawniony do tego podmiot”.

Postanowieniem z 1 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi (V Ka 67/21) na podstawie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1904 z późn. zm., dalej: u.SN) przekazał powyższy wniosek o wyłączenie Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego celem nadania mu dalszego biegu. W uzasadnieniu wskazał, że wobec tego, iż wniosek obrońcy oskarżonego A. K. o wyłączenie od udziału w przedmiotowej sprawie sędzi X.Y. – delegowanej przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Łodzi – odwołuje się do argumentów podniesionych w stanowisku Rzecznika Praw Obywatelskich, wyrażonym w uzasadnieniu przystąpienia do zawisłej przed Trybunałem Konstytucyjnym sprawy o sygnaturze akt SK 32/21, to w istocie wniosek ten zasada się na zarzucie braku niezawisłości sędziego delegowanego i niezależności sądu orzekającego z jego udziałem.

Postanowieniem z 1 grudnia Sąd Najwyższy na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. zawiesił postępowanie w przedmiocie wniosku o wyłączenie sędzi X.Y. – delegowanej przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków w Sądzie Okręgowym w Łodzi do czasu wydania przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia w sprawie SK 32/21.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 14 grudnia 2022 r., sygn. akt SK 32/21 (OTK-ZU Seria A z 11 stycznia 2023 r., poz. 7), umorzył postępowanie będące przedmiotem zawieszenia przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy w Łodzi przekazał wniosek o wyłączenie sędzi Sądu Rejonowego X.Y. delegowanej do Sądu Okręgowego w Łodzi do Sądu

Najwyższego, opierając go na regulacji z art. 26 § 2 u.SN. Zgodnie z tym przepisem, do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania. Biorąc pod uwagę literalne brzmienie tego przepisu, jak również treść pisma wnioskodawcy, należało przyjąć, że postawione w nim zarzuty odpowiadają dyspozycji art. 26 § 2 u.SN.

Jednakże, Sąd Najwyższy zobowiązany jest uwzględnić treść wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r. (C-204/21), w którym uznano, że przekazanie – na podstawie art. 26 § 2 u.SN – do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawania zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego stanowi uchybienie zobowiązaniom, które wynikają z mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych, jak również na mocy art. 267 TFUE i zasady pierwszeństwa prawa Unii. Trybunał zaznaczył, że kwestie dotyczące badania niezależności sądu i niezawisłości sędziego nie stanowią specyficznych kwestii prawnych w konkretnej dziedzinie prawa, które z tego względu mogłyby należeć do wyłącznej właściwości wyspecjalizowanego potencjalnie sądu. Co więcej, prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy oznacza, że każdy sąd krajowy powołany do stosowania prawa Unii jest zobowiązany zbadać, czy spełnia on takie standardy, jeżeli pojawiłaby się w tym względzie poważna wątpliwość.

Uwzględniając argumentację zawartą w powyższym wyroku TSUE, należało przyjąć, że w niniejszej sprawie wniosek o wyłączenie sędziego powinien być rozpoznawany zgodnie z regulacjami zawartymi w art. 41 i nast. k.p.k. Zgodnie z art. 42 § 2 k.p.k., poza wypadkiem określonym w art. 42 § 2 k.p.k.,

o wyłączeniu orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie; w składzie orzekającym w kwestii wyłączenia nie może brać udziału sędzia, którego dotyczy wyłączenie. W razie niemożności utworzenia takiego składu sądu, w kwestii wyłączenia orzeka sąd wyższego rzędu. Prowadzi to do wniosku, że w niniejszej sprawie właściwy pozostaje Sąd Okręgowy w Łodzi.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

s.h.

[ał]